T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019/742
KARAR NO : 2019/724
KARAR TR : 25.11.2019

ÖZET: 5996sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fikrasının (d) bendi uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılan davanın, Kabahatler Kanunu'nun 3 ve 27/1. maddesi uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ç. Gıda Turizm İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. S.M.E.
Davalı : Akhisar Kaymakamlığı

O L A Y : Akhisar Kaymakamlığı İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 06.11.2018 gün ve TR-45-K-000525 sayılı Toplatılma İdari Yaptırım Kararı ile, Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından 09.10.2018 tarihinde yapılan denetimde, davacı şirkete ait işletmede üretilen, "İ. Yemeklik Domates Sosu" adlı ürünün yapılan analizleri sonucunda Türk Gıda Kodeksi Salça ve Püre Tebliğine uygun olmadığının tespit edildiğinden bahisle, bahsedilen ürünün 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fikrasının (d) bendi uyarınca toplatılmasına karar verilmiş, 08.11.2018 gün ve ….E.3284700 sayılı yazı ile davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, toplatılma idari yaptırım kararının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MANİSA 2. İDARE MAHKEMESİ; 31.01.2019 gün ve E:2019/54, K:2019/29 sayı ile, ürünlerin toplatılmasına ilişkin işlemin, idari tedbir niteliğinde yaptırım olduğunda duraksama bulunmadığı, 5996 sayılı Kanun'un 36 ve 41. maddeleri arasında idari para cezası ve yaptırım gerektiren fiil ve haller sayılmış iken, 42. maddesinde bu cezaların uygulanması, tahsili ve itiraz yolunun düzenlendiği, ancak 5996 sayılı Kanun'da, bu Kanun hükümlerine göre verilecek olan idari yaptırımlara karşı itiraz ve dava açma yoluna ilişkin hükümlere yer verilmemiş olduğu, bu durumda söz konusu Kanun kapsamında uygulanan idari yaptırımlara karşı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı, esasen özel kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde idari tedbirlerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünün Sulh Ceza Mahkemesinin (Hâkimliğinin) görev alanına girdiği belirtilerek, davacı tarafından üretilen ürünlerin, yine davacı tarafından piyasadan toplattırılması şeklinde tesis edilen dava konusu işlem idari tedbir niteliği taşıdığından, idare mahkemelerine başvurulacağına ilişkin mevzuatta özel hüküm bulunmayan idari yaptırımlara, Kabahatler Kanununun genel hükümleri uygulanacağından, Uyuşmazlık Mahkemesinin konu ile ilgili emsal bir kararı da gösterilerek, açılan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

AKHİSAR SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 28.03.2019 gün ve D.İş. No:2019/850 sayı ile, ürün toplatma kararına karşı yapılacak itiraza ilişkin İdare Mahkemelerinin görevli olduğu, bu hususun ilgili kararda da belirtildiği, bu idari yaptırım kararına karşı başvuru merciinin idari yargı olması nedeniyle başvurunun görev nedeniyle reddine karar vermiş, yapılan itiraz Manisa 1. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 03.05.2019 gün ve D.İş: 2019/1351 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 25.11.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdari ve adli yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece, 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak idari yargı dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği

ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) fıkrası uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

5996 sayılı Kanun'un, "Gıda ve yem güvenilirliği şartları" başlığı altında düzenlenen 21. maddesinin 5. fıkrasında, "Gıda kodeksine aykırı gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzeme üretilemez, işleme tâbi tutulamaz ve piyasaya arz edilemez." denilmiş;

"Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlığı altında düzenlenen 40. maddesinde ise, "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

(…….)

d) 21 inci maddenin beşinci fıkrasına aykırı hareket edenlere on bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlerin, insan sağlığı için risk oluşturması durumunda ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Aykırılık sadece etiket bilgilerinden kaynaklanıyor ise idarî para cezası beş bin Türk Lirası olarak uygulanır.

(…....)" hükmü yer almıştır.

Olayda, dava, 5996 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılmış olup, 5996 sayılı Kanun'da idari tedbirlere karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiş;

Anılan Kanun'un birinci maddesinde, "Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır" denilerek Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiş; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

Aynı Kanun'un 2. maddesinde, "kabahat" deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların "idari para cezası" ve "idari tedbirler"den ibaret bulunduğu; "idari tedbirler"in de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un "Mülkiyetin kamuya geçirilmesi" başlıklı 18.maddesinde de:

"(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya el konulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idari para cezası veya başka bir idari yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir" denilmiş; "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında, "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir." düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin

hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla Toplatılma İdari Yaptırım Kararı verildiği, söz konusu yaptırımın kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari tedbirler içinde sayılan yaptırımlardan biri daha açık bir ifade ile 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5996 sayılı Kanun'da idari tedbirlere karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla verilen "Toplatılma İdari Yaptırım Kararı" na karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Akhisar Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 28.03.2019 gün ve D.İş. No:2019/850 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Akhisar Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 28.03.2019 gün ve D.İş. No:2019/850 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 25.11.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

	Üye	Üye	Üye
	Aydemir	Nurdane	Ahmet
	TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN